

DIREKTORAT ZA PROSTOR

Dunajska c. 47, 1000 Ljubljana

T: 01 478 74 00
F: 01 478 74 22
E: gp.mop@gov.si
www.mop.gov.si

POROČILO S POSVETA
»SLOVENSKI PROSTOR V PRIHODNJE – MOŽNOSTI IN PRILOŽNOSTI«
NARODNI MUZEJ - METELKOVA, 21. 10. 2014

1.del: PROSTORSKI RAZVOJ SLOVENIJE – KAM V PRIHODNJE?

PREDSTAVITVE s povzetki

Ključni izzivi (podnebne in demografske spremembe, globalizacija, oskrba z energijo), ki bodo vplivali na prostorski razvoj v prihodnje, Blanka Bartol, MOP.

Podnebne spremembe (v nadaljevanju PS) imajo regionalno specifične vplive, večji ko so vplivi, večje so potrebe po prilagajanju; ranljivost za PS: ključna je sposobnost prilagajanja, ta odvisna tudi od sposobnosti institucij, znanja, virov; Slovenija kot območje, kjer bodo imeli PS velik vpliv (južni del EU, gorati predeli).

Demografske spremembe: staranje in upadanje naravnega prirasta; migracije kot potencial za razvoj, a tudi vir neravnovesij (regije izvora pretežno na vzhodu EU/regije ponora pretežno na zahodu, a tudi na jugu); regionalno specifična spolna neravnovesja – manko žensk med 25 in 39 let – vpliv na rodnost (v SI – občina Tolmin in Koroške občine – upad povezan tudi z zaposlitvenimi možnostmi – odseljevanje izobrazjenih mlajših žensk).

Oskrba z energijo: težnja zmanjšanja energetske odvisnosti od fosilnih goriv; rast cen fosilnih goriv – večja izpostavljenost energetski revščini; zanimivo: čeprav ni prepovedano graditi na območjih z NATURA 2000, pa se jih obravnava kot omejitev (SI malo naravnih potencialov, npr. za izkoriščanje vetrne energije, pa še velika območja NATURA 2000, skoraj 37% nacionalnega ozemlja).

Globalizacija: pomembni so teritorialni faktorji, ki so vitalni ekonomski viri, zlasti povezave, prednosti urbanih območij, privlačno okolje in procesi teritorialnega sodelovanja - ključne svetovne vstopne točke (transportne hube, vozlišča globalnih finančnih sistemov ali gostitelji R&D centrov...): London in New York, v EU pa še Pariz, Milano, konurbacija v Porurju, v soseščini Carigrad, Moskva

Projekcije prebivalstva, Barbara Ferk, UMAR.

Projekcija prebivalstva EUROSTAT (EUROPOP2013) je bila objavljena marca 2014 (na vsake 3 leta). Projekcija je narejena po konvergenčnem scenariju (vse države bodo imele leta 2150 enake vrednosti demogr. komponent, tj. enako stopnjo rodnosti, ipd.).

Prva predpostavka – rodnost:

- stopnja rodnosti naj bi se povečevala (zaradi principa konvergence potrebna previdnost): kaže na upadanje žensk v rodni dobi (15-49 let) - 76000 manj leta 2060;
- selitve: neto migracije naj bi se povečevale, večina migracij je povezanih z delom, neto selitveni prirast je sicer pozitiven, a nizek; 2010-2014: manj kot 700 neto priselitev (EUROPOP2010: EUROSTAT je SI v obdobju 2010-2015 pripisal 10 000 priselitev letno);
- umrljivost (prikazujemo jo kot pričakovano trajanje življenja ob rojstvu): ženske živijo dlje, v zadnjih letih se je začela hitreje zmanjševati razlika med doseženimi starostmi moških in žensk, po projekciji 2060 naj bi se zmanjšala na 4,6 let (sedaj 6 let, na začetku 90. let 8 let 20.st.).

Zakaj dolgoročne projekcije:

- problem staranja prebivalstva – starostna piramida se bo 2060 zožila na segmentu delovno aktivnih prebivalcev, povečala pa se bo v segmentu starejših;
- pred nekaj leti je število starejših preseglo število otrok, lani za 18 %, leta 2060 pa naj bi bilo število starejših še za enkrat večje kot število otrok;
- starostna odvisnost: starejši /delovno sposobni (koeficient) – skoraj 60 starejših na 100 del. spodobnih prebivalcev leta 2060 (2013: 26,9);
- projekcija prebivalstva - povečevanje prebivalstva do zgodnjih dvajsetih let, potem pa bi se število prebivalcev začelo precej zmanjševati (upadanje rojstev ter povečana umrljivost – staranje je umrljivost premaknila v kasnejše obdobje, velike generacije po vojni, ki bodo »pospešeno« umirale).

Predstavitev knjige/dela raziskovalnega projekta Selitve in naravno gibanje prebivalstva kot razvojni dejavnik slovenskih regij, Milene Bevc in Sonje Uršič, z Inštituta za ekonomska raziskovanja, in sicer vpliva naravnega in selitvenega gibanja prebivalstva na število prebivalcev v slovenskih regijah, vpliva medregionalnih in meddržavnih selitev na strukturo (spol, starost in izobrazbo) prebivalstva v slovenskih regijah ter projekcije demografskih trendov na primeru Goriške regije.

- Analiza obsega notranjih (medregionalnih) in zunanjih (meddržavnih) selitev po regijah po treh obdobjih od 1998 dalje (razlog za začetno letnico: od takrat v podatkih o meddržavnih selitvah zajete tudi selitve tujcev): 1998-2003; 2004-2007 povečan obseg meddržavnih selitev po vstopu Slovenije v EU (in v obdobju konjunktura); 2008-2013 povečan obseg medregionalnih selitev (zaradi spremenjene metodologije – ključno merilo za določitev selitve je upoštevanje enoletnega dejanskega ali nameravanega bivanja na naslovu prijavljenega prebivališča, ki je lahko stalno ali začasno – npr. študenti. Poleg tega od leta 2008 tudi v medregionalnih selitvah zajete selitve tujcev.
- Vpliv selitvenega in naravnega gibanja na število prebivalcev:
 - 1998-2003: vpliv selitev na število prebivalcev relativno majhen.
 - 2004-2007: saldo v meddržavnih selitvah je bil v tem obdobju pozitiven v vseh regijah, v večini med njimi je imel odločilno vlogo pri spremembi števila prebivalcev. Kar devet regij je imelo v tem obdobju pozitiven skupni prirast prebivalcev (največjega Osrednjeslovenska in Obalno-kraška regija). Upadanje števila prebivalcev se je

- nadaljevalo v Pomurski, Zasavski in Koroški regiji kot posledica negativnega naravnega prirasta in negativnega salda v medregionalnih selitvah.
- 2008-2013: največji prirast prebivalcev še naprej beležita Osrednjeslovenska in Obalno-kraška regija (prirast je posledica tako pozitivnega salda v selitvah kot naravnega prirasta). Upad števila prebivalcev ostaja največji v Pomurski, Zasavski in Koroški regiji in je razen v Pomurski regiji v največji meri posledica negativnega salda v medregionalnih selitvah.
 - 2010-2013: (obdobje krize): skupni prirast prebivalcev na ravni Slovenije se je precej zmanjšal (v regijah, ki so beležile prirast, se je le-ta zmanjšal ali postal negativen; v regijah, ki so že prej beležile upad prebivalcev, pa se je le-ta praviloma še povečal), zlasti zaradi manjšega priliva oseb v meddržavnih selitvah.
- Vpliv selitev na spolno in starostno strukturo:
- Vpliv *selitev državljanov RS* na spolno strukturo prebivalcev (število žensk, ki so pomembne z vidika rodnosti) in starostno strukturo prebivalcev (znižanje povprečne starosti prebivalcev zaradi selitev – pomlajevanje prebivalstva) smo lahko opazovali v obdobju 2003-2010. Vpliv selitev je bil ugoden za obe dimenziji le v Osrednjeslovenski in Obalno-kraški regiji; za starostno strukturo pa tudi v Podravski regiji.
 - Precej drugačno je stanje za vse *selitve (državljanov RS in tujcev)*, ki smo jih lahko opazovali v obdobju 2008-2010. Tu je kar polovica regij imela pozitiven saldo tako v selitvah moških kakor žensk (Osrednjeslovenska, Obalno-kraška, Podravska, JV Slovenija, Gorenjska in Notranjsko-kraška), vpliv na starostno strukturo prebivalcev pa je bil ugoden v petih regijah (najbolj v Osrednjeslovenski in Obalno-kraški regiji, sledijo Podravska, Gorenjska in Notranjsko-kraška regija). V regijah, kjer je bil vpliv selitev na spolno in starostno strukturo negativen, je bilo to v večji meri ali v celoti posledica medregionalnih selitev.
- Vpliv selitev na izobrazbeno strukturo, t.j. na število oseb s terciarno izobrazbo: V opazovanem obdobju 2008-2010 je imela največji pozitiven saldo v selitvah oseb s terciarno izobrazbo, merjeno na 1000 prebivalcev, Osrednjeslovenska regija. Število oseb s terciarno izobrazbo se je zaradi selitev rahlo povečalo še v Obalno-kraški in Notranjsko-kraški regiji, v vseh ostalih regijah pa se je zmanjšalo. Največje zmanjšanje števila oseb s terciarno izobrazbo (merjeno na 1000 prebivalcev) so zabeležile Koroška, Zasavska in Goriška regija.
- Projekt Making Migration Work for Development – transnacionalni program ETS JV Evropa.: načrtovanje prihodnjih demografskih trendov v srednjeročnem obdobju do leta 2020 (sodelujejo RRA Severna primorska, NG, in FUDŠ NG)

RAZPRAVA:

Kakšne posledice oziroma učinke imajo demografska gibanja na drugih področjih – npr. storitve, delovna mesta, gospodarstvo, socialno politiko, stanovanja, javni promet, zagotavljanje hrane in kako se to lahko kaže v prostoru? Katera bi še posebej izpostavili? Kakšne prostorske trende lahko pričakujemo v prihodnje (območja zgostitev, praznjenja)?

1. Izražen je bil skepticizem do modela napovedovanja prihodnjega gibanja prebivalstva, ki temelji na predpostavki o konvergenci. Model namreč predvideva enako stopnjo rodnosti za celotno Evropo. Predpostavka je vprašljiva. Zavedati se moramo kulturnih in institucionalnih razlik evropskih držav. Uvodoma je bilo pojasnjeno, da EUROSTAT-ove

napovedi uporabljajo princip konvergence, medtem ko je npr. UMAR pri lastni projekciji ni uporabil, saj je delal projekcijo samo za eno državo, lahko se naredi posebno projekcijo za Slovenijo za potrebe SPRS na predpostavkah, ki bodo v pomoč pri oblikovanju vizije prostorskega razvoja.

2. Model predvideva staranje prebivalstva in vedno večje število starega prebivalstva ter padanje števila delovno aktivnega prebivalstva. Kako je potem možno, da ostaja delež mladega prebivalstva in stopnja rodnosti za celotno obravnavano obdobje (od 2015 do 2059) enaka? Pojasnjeno je bilo, da je značilnost gledanja deležev ta, da če se delež nečesa zviša, se drugega zniža in tu se izmenjavajo predvsem deleži starejših in delovno sposobnih; delež mladih ostaja skoraj enak, saj se število rojstev bistveno ne spreminja, poleg tega je od treh opazovanih kategorij ta skupina postane najmanjša (št. del. sposobnih je več kot 3-krat večje, starejših pa leta 2060 2-krat od mladih) .
3. Na podlagi medregionalnih selitev je opazna polarizacija dnevnih migracij in selitev v osrednjeslovensko regijo. Kako naprej? Kako spodbuditi, da bodo prebivalci ostali na prvotnem mestu bivanja / kako ohraniti poseljenost slovenskega prostora? Možna sta npr. dva modela:
 - a. Model krepitve osrednje slovenske regije (centralizacija), kjer se povečuje število dnevnih migrantov in število priselitev v osrednjeslovensko regijo. Ob tem modelu je potrebno razmišljati o zagotavljanju ustrezne prometne dostopnosti do LJ (tretji pas AC, železniški promet, javni potniški promet).
 - b. Model policentrizma, kjer je potrebno okrepiti regionalna središča. S tem se zmanjša delovna mobilnost do osrednjeslovenske regije.
4. Politika Evrope gre v smer širitve metropol – s tem se širijo centri moči v Evropi. Nam najbližje metropole po skici, ki je bila predstavljena, so: Budimpešta, München, Milano. Za manjša/obrobna mesta, kot je Maribor, je nujno povezovanje s sosednjimi mesti. Pred leti je bila ideja o povezovanju Maribora z Gradcem, ki bi bila protiutež Dunaju. S takim povezovanjem bi se krepili manjši centri z okolico. Projekt je zastal, vendar je v prihodnosti potrebno težiti k takim povezavam.
5. V Sloveniji prevlada policentrični razvoj, mala in srednja mesta. Pred nadaljnjimi scenariji razvoja nujno izdelati prebivalstveno analizo Slovenije v odnosu do srednje Evrope, v radiju 100, 200, max 500 km. Slovenijo in slovenska mesta je potrebno pozicionirati v odnosu do sosednjih območij. Robna območja morajo dobiti mesto v SPRS - zapisati, h katerim mestom bo območje stremelo in se razvijalo.
6. Ljubljana kot središče države mora rasti, vendar se postavlja vprašanje na kakšen način. Ali s krepitvijo funkcij in centralizacijo, ali s pridobivanjem prebivalstva iz drugih delov Evrope. Centralizacija ustvarja transportne in bivanjske probleme. Dnevne migracije so problem, ki bi se ga lahko lotili tudi tako, da bi razporejali javna delovna mesta (t.j. delovna mesta, ki so plačana iz javnih sredstev) izven Ljubljane;
7. Problem razporejanja javnih storitev: ministrstva kreirajo svoje mreže ne-oziraje se na to, kaj storitve javnega pomena pomenijo v prostoru (vloga središč, delovna mesta ipd.); v luči zniževanja stroškov se po tiho dogaja združevanje storitev s čimer veliko izgubljam, prihranki pa so majhni; Slovenija bi morala imeti enotno prostorsko politiko tudi na ravni razporeditve območnih enot posameznih ministrstev, del upravnih funkcij bi bilo nujno potrebno prenesti na območje regij – s tem bi se zmanjšale notranje selitve.

PREDSTAVITEV:

Dosedanje razvojne vizije Slovenije in njihovo udejanjanje v prostoru, Tomaž Miklavčič.

Slovenija svojo prostorsko vizijo zastavila v 80 letih (dolgoročni plan Slovenije 1986-2000), kot podlaga za SPRS izdelani trije scenariji razvoja (spontani, gospodarsko-tehnološki, optimalni), zasnovo v SPRS sestavljajo poselitve (središča z gravitacijskimi območji), povezana z ustrežno infrastrukturo (promet, energetska inf.) ter naravnimi območji. Kako je Slovenija Izvajala zastavljene vizije? Prometno in energetska zasnovo večinoma skozi državne prostorske načrte, pri policentričnem urbanem sistemu pa primerjave vloge središč med 2001 in 2011 kažejo, da so se krepila zlasti tri središča mednarodnega pomena (Lj, Mb, Kp), medtem ko je pri drugih 12 središčih opaziti določena odstopanja, nekatera so izgubila svojo vlogo (npr. Trebnje), nekatera so se še okrepila (Celje proti Šentjurju, Kranj in Škofja Loka delujeta skupaj kot povezan urbani sistem ipd.)

2. del: PRISPEVEK ZA VIZIJO PROSTORSKEGA RAZVOJA SLOVENIJE V PRIHODNJE

PREDSTAVITEV:

Prostorski scenariji za EU 2050 (projekt ESPON ET2050), Tomaž Miklavčič, MOP.

Prostorske vizije združene Evrope so rezultat neuskkljenih politik in razdrobljenih vizij, po drugi strani pa je nujna skupna vizija za podporo ključnim EU politikam za prostorsko prilagojene ukrepe. Kot podpora pripravi nove vizije prostorskega razvoja EU na osnovi analize demografskega stanja, gospodarstva, prometa, rabe tal in okolja oblikovan osnovni trend scenarij, ki je bil nadgrajen s tremi razvojnimi scenariji: A - Tržno naravnana rast velikih metropol, B – Javne politike v podporo omrežij mest druge ravni, C – Poudarjena podpora malim mestom in manj razvitim območjem. Ti so bili potem preverjeni z vidika prostorskih učinkov, na podlagi številnih razprav je bila skupna »idealna« vizija evropskega prostora 2050 (Vizija odprte in policentrične Evrope). V Sloveniji smo analizo prihodnjega razvoja na osnovi scenarijev naredili na osnovi dveh ključnih predpostavk: odzivu na podnebne spremembe in priseljevanju. Oblikovani so bili štirje scenariji, ki so bili ovrednoteni z vidika različnih vrst odzivov. Kasneje so jim bile dodane še ključne teme, ki bodo vplivale na prostorski razvoj, ter možni ukrepi politik, ki jih pokrivajo. To je bila osnova za grafično ponazoritev možnih modelov prihodnjega razvoja.

RAZPRAVA:

- Ideja (ESDP) uravnoteženega razvoja Evrope, ki bi slonela na enakomerno razdeljenih metropolah se ni uresničila, ta ideja je bila nekoliko utopična, razvoj je šel v svojo smer; predlog nove vizije ET2050 daje poudarek bolj kohezivni Evropi (razvoj naj ne bi temeljil izključno na metropolah, temveč na središčih sekundarne ravni – second tier cities).
- Ali predlog vizije za ET2050 kaže slabšo sliko za Slovenijo – glede števila središč?
- Policentrični razvoj je še vedno zaželen prostorski razvojni koncept tako v EU kot v SI, pomembno je okrepiti središča, jim dati funkcije (določiti minimalne storitve za določeno ravne središč), vlogo, jih povezati s podeželjem, gravitacijskimi območji.
- Potrebna je krepitev mest in njihove vloge za gravitacijsko zaledje - okrepiti funkcionalne povezave; problem je, ker se ne krepijo mesta, temveč širša mestna območja; kako to preseči? Spodbuditi je potrebno medobčinsko sodelovanje.
- Pomen demografije – Slovenija ima premalo prebivalcev, da bi konkurirala ostalim centrom.

- Prebivalstvo: zmanjševanje je dejstvo, sliko lahko spremenijo migracije iz tujine, te pa se povečini usmerjajo v urbana središča (razlogi: večja možnost za DM, sorodstvo ipd.) – to so izzivi za načrtovanje mest
- Vloga Ljubljane: Ljubljana mora rasti, saj bi morala okrepiti svojo vlogo v širšem okviru, za kar pa potrebuje kritično maso; problem pa je njeno »pregrevanje«; da do tega ne bi prihajalo, bi morali domisliti, kako jo okrepiti brez negativnih stranskih učinkov (policentrični razvoj v LUR?); na kateri od sosednjih centrov naj se navezuje LJ? (ZG? Milano? Ljubljana se navezuje na München).
- Kako vzpostaviti boljše sodelovanje s sosednjimi centri: se dogovoriti za sodelovanje, kaj je izhodišče ?
- Možni prihodnji modeli prostorskega razvoja Slovenije: nadgraditi modela z upravljanjem, ki bo podpora policentričnemu urbanemu razvoju; dopolnili slovensko upravljavsko strukturo (država, lokalne skupnosti) s podeželjem ter mesti; rabimo nove oblike upravljanja.
- K modelu KONCENTRACIJE IN SAMOOSKRBNOSTI – potrebno bi bilo povezati modra območja (območja koncentracije) med MB, LJ in KP – krepitev razvojne osi in povezati ta območja tudi čezmejno (npr. Gradec, Zagreb, Trst, Gorica).
- Zakaj se s SPRS načrtani razvoj Slovenije ne uresničuje? Ker je prostorski razvoj Slovenije odvisen od razvoja 212 »polisov« oziroma 212 občin, kjer vsaka občina npr. načrtuje svojo obrtno cono, ne glede na to, ali so investitorji znani in ali lega cone zadostuje kriterijem dostopnosti. Če želi Slovenija doseči policentričen razvoj bo morala vzpostaviti novo raven upravljanja.
- SI ima neenakomeren razvoj; SPRS je to naslovila, a ni prineslo zelenih učinkov.
- Nesamostojnost pri vodenju politik – čakanje na usmeritev iz Bruslja, ne-prepoznavanje prostorskih potencialov kot osnove za razvoj posameznih območij.
- Potrebne so povezave z gospodarskim razvojem - manjkajo usmeritve nove Strategije razvoja Slovenije (v nastajanju), ki naj bi gradila na prostorskih potencialih, SPRS bi lahko prispevala k razvojni viziji (tako pri nastajanju, kot pri izvajanju).
- Potrebujemo vizijo razvoja države (na kratko). Potrebno je upoštevati usmeritve PS in OP, iz katerih izhaja, da Slovenija zasleduje trajnostni razvoj (opredeljeno ravnanje z vodami, odpadki...) in želi vzpostaviti t.i. zeleni krogotok (za kar ima tudi potencial). To je izhodišče Slovenije.
- Nujno je potrebno v dogodke vključiti tudi programe podeželja. Pri pripravi dokumenta se je treba povezati s pripravljavci Programa razvoja podeželja (tudi LAS) - za vzpostavitev povezav med mestom in podeželjem.

POVZETEK INTERAKTIVNE DELAVNICE : obravnava dveh modelov možnega prostorskega razvoja ter kaj bi implementacija različnih modelov pomenila na ravni države in za položaj SI v EU.

Prva skupina: Model KONCENTRACIJE IN SAMOOSKRBNOSTI

Problem belih lis (na prikazu/ilustraciji modela):

1. Ali ima država cilje, da se pogovarja o tem modelu? Ali stremimo k ohranjanju poselitve? Je to cilj?
2. Model se mora opredeliti tudi do območij med središči (bele lise na prikazu).

3. Iskati vmesni model (med obema modeloma).
4. Potrebno sodelovanje območij, ki imajo skupne razvojne potenciale: Si naj opredeli strateške prostorske potenciale na območjih, npr. na obmejnih območjih (Kozjansko, Bela krajina, Nova Gorica) bi lahko podpirali naše strukture za sodelovanje s sosednjimi območji in krepili institucije, zanje, prostor...
5. Kako bi bilo možno doseči sodelovanje med temi območji? Na kakšen način podpreti njihovo krepitev?
6. Razlogi: kulturno sodelovanje je nizko, finančne spodbude dajejo suverenost na svojem območju.
7. Razmišljati o povezovanju z zahodnim Balkanom.
8. Konkurence med mesti bi bile presežene s specializacijo.
9. Krepitev središč ni v nasprotju z mikro ravni (mala središča z gravitacijskimi območji), oboje ima specifično vlogo.

Druga skupina: Model POSELJENOSTI IN SAMOZADOSTNOSTI

1. Slovenija je po številu prebivalcev premajhna, da bi lahko konkurirala kot metropola.
2. Predlagana je vmesna pot med spodbujanjem družinske politike in selitvene politike.
3. V kolikor bi bil podprt dober policentričen razvoj, ne bi bilo toliko delovnih in selitvenih migracij.
4. Ljubljana bo podvržena rasti po inerciji.
5. Povezanost delovnih migraciji s kakovostjo bivanja. Obseg delovne mobilnosti v Sloveniji je posledica subvencij za povračilo prihoda na delo. Z drugačno obliko subvencije bi lahko spodbujali delo na domu. Delo na domu kot priložnost – zmanjša se delovna mobilnost, vplivi na okolje, manjši pritiski na ceste. Je to sploh realno?
6. Pomembna so delovna mesta. Z izgubo delovnih mest se odseljuje tudi prebivalstvo z območij, kjer ni delovnih mest. Fokus na pogoje za odpiranje delovnih mest.
7. Na delovne migracije in selitve vpliva tudi stanovanjska politika, ponudba cenovno dostopnih stanovanj. Za zmanjšanje delovne mobilnosti je pomembno približati mesto dela in mesto bivanja.
8. Pomembna je opremljenost naselij s funkcijami, tudi za naselja nižje ravni; s tem se spodbuja policentričnost; do katere ravni zagotoviti enakomerno opremljenost naselij? Pomembna je krepitev regionalnih središč (krepitev središč nekdanjih UE ali vsaj krepitev med 10 – 20 regionalnih središč).
9. Ali je prikazan scenarij sploh realen? Glede na to, da že sedaj v prostoru obstajajo območja koncentracije (suburbanizacija) prebivalstva / delovnih mest okoli večjih regionalnih središč in vzdolž AC križa?
10. Komentar h karti: povezati zelena območja (območja podeželja). Podeželje je že zdaj povezano (razne organizacije, sodelovanja).
11. Pomembno je upravljanje: regije naj bi bile samozadostne v smislu upravljanja; Potrebujemo močne (bogate centre), ki ustvarijo relacije med urbanim in podeželjem ter tako oblikujejo funkcionalne regije. Podeželje je pomembno za mesta (oskrba mest, razvoj turizma, športa in rekreacije, preživljanja prostega časa).
12. Viri in omejitve: Natura 2000 kot potencial; biodiveziteta kot potencial; podeželje kot vir hrane, razvoj turizma. Ali je podeželje primerjalna prednost Slovenije?
13. Kako izvajati SPRS? S katerimi inštrumenti? SPRS kot medsektorski dokument.
14. Kakšna je relacija SRS – SPRS? Nova SRS še ni sprejeta.

15. Potrebujemo vizijo razvoja Slovenije.

3. del: ZAKLJUČEK IN PRIHODNJE AKTIVNOSTI:

Razprava je pokazala na vprašanja prostorskega razvoja znotraj držav in v navezavi na širše območje Slovenije. V sklopu prenove SPRS bodo sledili dogodki v novembru in decembru, kjer bodo obravnavani različni vsebinski sklopi prenove SPRS.

Zapis:

Irena-Anica Oven

Ines Lupše

Blanka Bartol